

Jeugdcurcusus imkeren

Ab Kuypers

In de schoolbanken tien geïnteresseerd luisterende kinderen. Voor de klas een enthousiaste verteller. Met indringende toneelgebaren en met anekdotes houdt Hans Stadhouders de concentratie vast. Als een echte schoolmeester weet hij wanneer de aandacht voor het 'praatje' verslapt. De aankondiging dat het tijd is voor het 'plaatje' van deze middag wordt met een uitbundig 'yes' ontvangen. En weg stuift het groepje naar het videolokaal. Een mooi moment om afscheid te nemen van de man die vier jaar geleden min of meer aarzelend is begonnen met het verzorgen van een jeugdcurcusus bijenteelt. Hoe dit inmiddels is uitgegroeid tot een uit hand gelopen hobby heeft hij mij eerder die middag al uitgebreid uit de doeken gedaan. Het verhaal van een gemotiveerde bestrijder van de vergrijzing in de imkerij.

Geen eenmans actie

'Ik had nooit verwacht dat het zó storm zou lopen,' aldus Hans Stadhouders, 'elke keer is de cursus vol bezet. Het is nu voor de vierde maal dat ik dit doe. Het eerste jaar heb ik voornamelijk uit de leerlingen van de school geput waar ik toentertijd les gaf.

Raampjes maken. Foto Ab Kuypers.

Publiciteit is tot nu toe niet eens nodig gebleken. Van mond tot mond reclame zorgt er voor dat zich ieder jaar spontaan voldoende deelnemers aanmelden.' Het opzetten van een jeugdcurcusus is begonnen toen Hans in het bestuur van zijn 'Gilde Oosterhout' het takenveld 'educatie' onder zijn beheer kreeg. Na het lezen van een artikel in Bijen nam hij contact op met Fieke Bos die hem het nodige materiaal verschaftte waarmee hij aan de slag kon. Zelf werkzaam in het

onderwijs gaat de jeugd hem aan het hart. Het veertig leden tellende gilde uit Oosterhout bleek aan vergrijzing te lijden. Zie hier de ingrediënten die tot het succes van zijn cursus hebben geleid.

'Denk niet dat dit een eenmansactie is. Zowel het bestuur als de leden geven spontaan alle medewerking die hiervoor nodig is. Het beschikbaar stellen van materialen en het vervullen van een mentorschap, het is allemaal geen enkel probleem. Iedereen voelt zich bij dit project betrokken, de cursus wordt door het gehele Gilde gedragen.'

Voorlichting vooraf

Wanneer de aanmeldingen voor een nieuwe cursus binnen zijn wordt er voor de aanvang eerst een informatie-avond georganiseerd. Samen met hun ouders worden de aanstaande deelnemers uitgebreid geïnformeerd over inhoud en verloop van de cursus. Hans Stadhouders: 'Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van een door onszelf geproduceerde videoband. Eigenlijk was die gemaakt voor promotie van deze cursus, maar daar is hij nog nooit voor gebruikt. Deze film geeft er in pakweg tien minuten tijd een goed beeld van wat de kinderen te wachten staat. Een gesprekje met een oud-cursist loopt als rode draad door het verhaal. Natuurlijk wordt ook gewezen op de risico's van de omgang met honingbijen. Door hier duidelijk en eerlijk over te zijn, zonder te overdrijven, heeft dit er toe geleid dat er nog nooit kinderen afhaakten. Trouwens, in al die jaren is nog nooit een kind gestoken tijdens de praktijklessen in de bijen, mede doordat de kinderen zo beheerst in de bijen werken.'

Opzet van de cursus

De cursus bestaat uit zeven theorie en drie praktijklessen. Waarbij aangetekend dient te worden dat de theorie-middagen een hoog praktijkgehalte kennen. Over opzet en bedoelingen vertelt Hans Stadhouders: 'Het doel van de cursus is geenszins om de kinderen met bijenhouden te laten beginnen. Belangrijkste taak die wij ons gesteld hebben is educatie, de kinderen vertrouwd met bijen te maken, relaties in de natuur bij te brengen. Wanneer iemand aangeeft na de cursus door te willen gaan, kunnen wij hem of haar een vervolgcursus aanbieden. Deze is voornamelijk op de praktijk van het imkeren gericht. Dit jaar wordt voor het eerst zo'n vervolgcursus georganiseerd. Kinderen

vragen zelf om verdere begeleiding, omdat zij met de bijen verder willen. Ik vind 't een mooie ontwikkeling.'

Het principe

In eerste aanleg een eenvoudige cursus, min of meer ontstaan uit enige lessen voor de eigen leerlingen en aangemoedigd door hun enthousiasme, is deze nu uitgroeid tot een bijna professionele leergang. Met een door Hans zelf geschreven cursusboek gaat de cursus uit van het principe 'praatje-plaatje-daadje'. Een verklaring: 'Elke les is opgebouwd uit drie onderdelen. Eerst houd ik een praatje over de bijen en kijken we kort terug naar de voorgaande les. Een mooie toets om te zien wat er is blijven hangen. Hierna, meestal tegen de tijd dat de aandacht van de kinderen wat begint te verslappen, gaan we over tot het plaatje. Dat kan een diaserie zijn, het bekijken van een uitvergroot model van een bij of een videofilm. Als afsluiting van de les dient het daadje, een praktisch onderdeel. Dat kan zijn het 'droog' merken van de koningin, het bekijken van lichaamsdelen van de bij door de microscoop, het maken van een raam en het insmelten van kunstraat, zulke dingen, maar ook een bezoek aan een heemtuin bijvoorbeeld. Deze afwisseling houdt de lessen levendig en geeft mij de ruimte om de stof, ondanks de wat strakke structuur van de cursus, op een speelse manier aan te bieden. Bij dit alles maken we regelmatig zijsprongen naar de natuur, kijken we naar andere insecten en komt ook de bloembioogie aan de beurt.'

Afsluiting

'De cursus is voor mij geslaagd als ik enthousiasme bij de kinderen ervaar en er een zekere wisselwerking ontstaat. Natureducatie en belangstelling voor de bijen vind ik daarbij het allerbelangrijkste. Het eventuele vervolg is leuk, maar geen doel op zich. Nee, wij willen niet persé nieuwe imkers kweken. Aardig is wel dat er een ouder van een van de kinderen van deze cursus met imkeren is begonnen.'

Tijdens de afsluitende avond wordt er allereerst een examen afgenomen, waarna de ouders van de deelnemertjes zijn uitgenodigd de verdere avond bij te wonen. 'Terwijl de ouders na ontvangst de tijd krijgen een door hun kinderen samengestelde tentoonstelling te bekijken worden de examens nagekeken. Op zich is dit voor de kinderen best een spannende aangelegenheid, die er voor hen niettemin echt bij hoort. Mede door de uitreiking van de diploma's 'Jeugdimeren' door de deken van ons Gilde, de heer Havermans, krijgt het allemaal een extra officieel tintje. Nee hoor, er is nog nooit iemand gezakt.'

Vervolg

Dit jaar start het Gilde Oosterhout voor het eerst met een vervolgcursus. Hiervoor hebben zich spontaan vijf jongelui aangemeld. 'Wij volgen hierbij de Aalstermethode. Voor beginnende imkers is dit nu eenmaal een eenvoudige methode, waarmee ze goed het jaar rond met de bijen kunnen werken. De vervolgcursus is puur op de praktijk gericht. Natuurlijk wordt tijdens de lessen de nodige theorie verteld. Ik zorg ervoor dat de jongelui een heel bijenseizoen in de bijen kunnen werken. Na afloop kunnen zij zelfstandig aan de slag, zij krijgen vanuit het gilde dan een mentor aangewezen. Wanneer de deelnemers deze vervolgcursus trouw hebben gevolgd, wij controleren dit aan de hand van de kastkaarten die men moet bijhouden, ontvangen zij van het Gilde hun eerste bijenvolk. Ze kunnen dan lid worden van ons Gilde, een echte jeugdafdeling hebben we niet. Het doel van het Gilde is om de drempel om met imkeren te beginnen zo laag mogelijk te houden. Het bestuur is zich daarom aan het beraden over een gereduceerd lidmaatschap voor deze jongeren,' aldus de enthousiaste schoolmeester-imker. Het is de klok die de spraakwaterfall tot staan brengt; het is de hoogste tijd om naar 'school' te gaan. Een nieuwe lichterij cursisten wacht.

Tuteurs en kwakers

Nog even loop ik mee. Benieuwd hoe zo'n les verloopt. Eerst wordt mijn aanwezigheid verklaard: 'Nee die meneer is geen aanstaand jeugdimer'. Het feit dat ik hier ben om een verhaaltje over de cursus en 'meester Hans' te schrijven doet hen maar weinig, terecht. Het bijenverhaal is voor hen veel interessanter. Na de terugblik op de vorige les wordt enthousiast gereageerd op de mededeling dat volgende week de door hen zelfgemaakte ramen in de volken zullen worden ingehangen. Ik herken iets van de hunkering naar de eerste praktijkles van mijn eigen beginnerscursus. Uit de antwoorden op de vragen van Hans blijkt dat er heel wat van de behandelde stof is blijven hangen. Als een ouderwetse schoolmeester, wij hadden er vroeger op de Hugo de Groot school ook zo eentje, vertelt, vraagt en daagt hij uit. Aan de hand van de inmiddels opgedane kennis worden er prachtige oplossingen bedacht om het zwermprobleem op te lossen. Oplossingen die in sommige gevallen heel dicht bij de werkelijkheid van de geoefende bijenhouders liggen. Na een oprisping aangaande de tuteurs en kwakers, opgroeiende in 'snotkokers', is voor Hans de tijd aangebroken het praatje te eindigen, het plaatje te beginnen en voor mij om afscheid te nemen van een gedreven bijengek.